

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

מקץ - תשנ"ח - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

השבטים, אמרו מלכים מדיינים אילו עם אילו או מה אכפת לנו, יאי למלך מדיין עם מלך ויגש אליו יהודה וגוי" עכ"ל המדרש. ומה שכתוב בסמוך ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני, כוונתו שאמר יהודה ליוסף שיתכונן כי הוא הולך לדבר עמו דברים קשים, שכן אמרו חז"ל שכל דיבורי שבתורה הוא לשון קשה. וקשה, האיך יהודה שבא לדבר לפני המלך מקדים ואומר שהולך לדבר דברים קשים וחריפים עוד בטרם פתח את דבריו? ויובן על פי רש"י שאומר "דבר באזני אדני - יכנסו דברי באזניך. ואל יחר אפך - מכאן אתה למד שדבר אליו קשות. כי כמוך כפרעה - חשוב אתה בעיני כמלך זה פשוט. ומדרשו, סופך ללקות עליו בצרעת כמו שלקה פרעה על ידי זקנתי שרה על לילה אחת שעכבה. דבר אחר מה פרעה גוזר ואינו מקיים, מבטיח ואינו עושה, אף אתה כן, וכי זו היא שימת עין שאמרת לשום עיך עליו. דבר אחר כי כמוך כפרעה אם תקניטני אהרוג אותך ואת אדוניך. כלומר, שיהודה דיבר אליו קשות, ואמר לו שאמנם הוא לא המלך אלא מושל, אבל חושב הוא בעיניהם כמו פרעה עצמו. ועל פי המדרש, הוא איים עליו בדברים קשים, שלא כדאי לו להקניטו שכן הם למודים מאבותם ומאמותם שמי שימתעסקי אתם מפסיד ונפגע! הנה אנו רואים בדברי רש"י, שמתחילה דיבר אתו רכות, אבל אחר כך דיבר אתו קשות מאוד. ושוב, אומר רש"י שהוא כמו פרעה שלא מקיים מה שמבטיח. והיכן מצאנו דבר זה אצל פרעה? אלא, שהמלאך של המצרים נקרא שקר, וזו התכונה שלהם בעצם. ואחר כך אומר, שאם יקניטו יחרוג אותך ואת אדוני, וזהו שאומר המדרש, שהחכמה היא לומר דברים על אופנים, על גלגלים, מה אופן מראה פנים לכל צד, שפעם יהיה למטה ופעם למעלה, פעם מימין ופעם לשמאל, כך דיבר אתו יהודה דברים מגולגלים, שבתחילה אמר לו דברים יפים, אבל בסוף דיבר אתו דברים שלא משתמעים לשתי פנים.

דיבר עמו קשות

דרכו של מלך שגוזר ולא חוזר בו, ואפילו אם הוא יודע שהוא נכשל וטעה, לא נעים עליו הדבר. כך אמר לו יהודה ליוסף, שיכול לדבר עמו ללא מתרגם כלל, וזהו שכמים פנים לפנים כך לב האדם לאדם, הפירוש הוא שכשמדברים ביארבע עיניים מרגישים בדברים ובשדרים המועברים בתוכן השיחה. כך אמר לו יהודה, שיוכל לחזור בו אודות בנימין, למרות שהוא מלך. וכן הוא אומר ואל יחר אפך בעבדך, רש"י אומר שדיבר אליו קשות, שהקדים לו שהוא הולך לדבר עמו קשות; יכל יוסף לומר לו ליהודה שכיון שפניו לדברים קשים, אין הוא מעוניין לדבר אתו כלל, ושילך מעליו – אמר לו יהודה, אתה אמרת ואשימה עיני עליו, כלומר שהיתה מטרדת לתת עליו את עיניך, שאתה תקח אותו לעצמך ושאחרים לא יגנבו לך אותו.

האמת הנצחית בתוכחתו של יהודה

עוד דבר תמוה יש לעמוד בפרשה, שכן יהודה גולל בפני יוסף את כל השתלשלות העניינים ואת הקורות אותם משעה שנכנסו למצרים ובאו לפניו ועד הלום, ואינו מחדש דבר בדבריו. ויקשה איפוא מדוע לפתע פתאום אחזה ביוסף התרגשות מיוחדת ולא יכל להתאפק עד שביקש שיוציאו כל איש מעליו, הלוא הוא עצמו גלגל את הדברים כפי שיהודה מתאר לו: אלא, הדבר יובן על פי חז"ל שמבארים מה מסתתר מאחורי הדברים של יהודה ליוסף. הוא אמר לו שהם שוים בדרגתם, ואין לו עליו שום יתרון, שכן דרגתו במצרים היא שהוא כמלך, שפרעה הוא המלך והוא מוציא לפועל את רצונו, כך יעקב אבינו הוא מלך ואני מלך שמי שמוציא לפועל את דבריו, וגם שהמלכות מובטחת לורעו. כמו כן, ליוסף יש חוקים, אבל גם לי יש חוקים משלי; בתורתנו כתוב שהגונב משלם פי שנים, ואם אין לו ישלם בגנתו – ועל כן, לכל היותר תגיד שהוא גנב לך את הגביע, קח כפליים, ואפילו אם תרצה להחשיב את הגביע לטוב ושה ולדרוש עליו ארבעה וחמשה, גם כן תקבל – אבל מכאן ועד לקחת אותו לעבד, אין הדבר מתקבל כלל, שכן אין מכירה לעבדות אלא אם כן אין לו, אבל הוא יש לו מה לשלם ככל אשר יושת עליו. אמר לו יוסף, שכל דבריו אמת וצדק אבל דוקא בארצם, אבל הלוא הוא נמצא במצרים, ועל פי חוקי מצרים מי שגונב חייב מיתה – ובאמת הוא מוכן לוותר לו על גזר הדין של מיתה, והוא לא יחרוג אותו, כי את הא-לוקים הוא ירא, אבל לפטרו בלא כלום אי אפשר,

השיעור לעילוי נשמת :

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : מקץ

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ח.

הלכות הנוכה חלק ג'

ראש חודש טוב ומבורך - יהי רצון שיהיה החדש הזה סוף וקץ לכל צרותינו תחלה וראש לפדיון נפשנו.

כבוד מעלת הרבנים הנכבדים והחשובים, כבוד מר אחי היקר והנעים ה' פה מפיק מרגליות ה' ישמרהו ויחייהו, כבוד מעלת הרבנים החשובים, רבני השכונות שאנחנו נמצאים בסביבתם, כבוד הרב הגאון הרב שפירא, כבוד הרב אברהם דוד, ה' ישמרם ויחייהם, כבוד הורי האברכים שבאו היום לטקס חלוקת התעודות של בניהם שתתקיים הערב, כבוד האברכים היקרים - ומוכרחים להזכיר את כבוד ראש הכולל איש רב פעלים לתורה ולתעודה, הבן היקר והחשוב שברוך ה' הולך ועולה, הולך ומוסיף, הרב רבי יוסף אליהו ה' ישמרהו ויחייהו, יאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בנעימים; כבוד רבה הראשי של צפת, (בכבוד למעלה יעלה ויבא, מלווה בשירי כבוד מהקהל).

מנהיגות דומיננטית כשל אב, או חלוקה כשל אח?

בפרשתנו כתוב (בראשית מ"ד יח-יט) וַיִּגַּשׁ אֱלֹהֵי הַחֹדֶה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי יְדָבָר נָא עֲבָדְךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי וְאֵל יַחַר אַפְךָ עֲבָדְךָ כִּי כְמוֹךָ כִּפְרָעָה. אֲדֹנָי שְׂאֵל אֶת עֲבָדֶיךָ לְאֹמֶר הַיֵּשׁ לָכֶם אֵב או אָח. בדרך כלל, כששואלים אם יש לאדם משפחה, שואלים 'האם יש אחים, אחיות, הורים וכדומה; אבל כאן צורת ההתעניינות של יוסף היתה משונה שכן הוא שאל האם יש לכם אב או אח, וזה דבר לא מקובל לשאול אודות המשפחה אם יש זה או זה, שכן זה נשמע כאילו לא יתכן שיש להם את שני הדברים האלו יחד? יש הרוצים להסביר את זה בדרך רמז, על הקורות אותנו היום. היש לכם אב, כלומר, האם יש לכם אב ומנהיג שמאחד את כולם, והולכים אחריו ודרכו באחדות – או שאם יש לכם אב, כלומר, האם המנהיגות שלכם אינה מנהיגות אלא קואליציה של כמה חברים, והם כמו אחים בלבד, אבל אין ביניהם אחדות גמורה. ועל זה אמרו לו, שיש לכם אב זקן, כלומר, שהאב הוא זקן בחכמת התורה, והוא המנהיג הטוב ביותר, ויהי רצון שנוכה לכה מנהיג שיהיה בעל חכמת תורה צרופה, וזה יתקיים בנו אחרי ביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

תפוחי זהב במשכיות כסף

המדרש כותב על הפסוק ויגש אליו יהודה (בר"ר פרשה צ"ג) "ד"א, ויגש אליו יהודה, כתיב (משלי כה) תפוחי זהב במשכיות כסף, תרגם עקילס הגר חזרוין דדהב בנו דיסקרין דכסף (שם) דבר דבור על אופניו, מה אופן זה מראה פנים מכל צד, כך היו דבריו של יהודה נראים לכל צד בשעה שדבר עם יוסף. הביאור הוא שכשלוקחים תפוח זהב טהור, והוא מונח על בסיס של כסף, מקבל תוספת הידור ויופי כי זהו מקומו המתאים ביותר לשם יופי והידור. כך דבריו של יהודה היו מבוססים ויפים, דבר דבור על אופניו.

דבר דבור על אופניו

כתוב (תהלים מ"ח ה-ז) כִּי הִנֵּה הַמַּלְאָכִים נֹעְדוּ עֲבָרוּ יַחְדָּו. הַמָּה רָאוּ כִּן תְּמַהוּ נִבְהָלוּ נִחְפְּזוּ. רְעָדָה אַחְזָתָם שֶׁם חִיל פִּילֻדָּה. אומרים על זה חז"ל (מדרש שם) "כי הנה המלכים נועדו עברו יחדו (תהלים מח ה), כי הנה המלכים נועדו זה יהודה ויוסף, עברו יחדו זה נתמלא עברה על זה, וזה נתמלא עברה על זה, המה ראו כן תמהו (שם שם) ויתמהו האנשים איש אל רעהו (בראשית מג לג), נבהלו נחפזו (תהלים שם שם) ולא יכלו אחיו לענות אתו וגוי (בראשית מה ג), רעדה אחזתם שם חיל כילודה (תהלים שם) אילו

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

מקץ - תשנ"ח - מאת מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

ומשקים שתולין בסוכה כדי לנאותה, אסור להסתפק מהם כל שמנה וכו'". וזאת יש לדעת, שכל דין זה של הוקצה למצוותו בעצי סוכה הוא דוקא למשך החג עצמו, אבל אחרי החג הוסר המוקצה ומותר להשתמש בהם כל תשמיש שירצה. שואל הר"ן, הרי הגמרא בשבת משווה דין של סוכה לדין של חנוכה, וז"ל הגמ' : (שבת מה ע"א) "בעא מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן, חטים שזרעו בקרקע וכו', אמר ליה אין מוקצה לרבי שמעון אלא שמן שבנר בשעה שהוא דולק, הואיל והוקצה למצוותו הוקצה לאיסורו. ולית ליה הוקצה למצוותו, והתניא, סיככה כהלכתה, ועיטרה בקרמית ובסדינין המצויירין, ותלה בה אגוזין, אפרסקין, שקדים ורמונין, ואפרכלי של ענבים, ועטרות של שבולין, יינות, שמנים וסלתות - אסור להסתפק מהן עד מוצאי יום טוב האחרון, ואם התנה עליהן - הכל לפי תנאו. וממאי דרבי שמעון וכו', כעין שמן שבנר קאמרין, הואיל והוקצה למצוותו הוקצה לאיסורו". הרי שיש שויון גמור לשני הדברים. לפי זה, שואל הר"ן, מדוע שמן של נר חנוכה אסור גם אחרי הדלקת הנרות של החג, הרי עצי הסוכה ונוייה שהוקצו למצוותם והיו אסורים כל החג, מותרים אחרי החג לכל מה שירצה? אומר על זה הר"ן שיש חילוק בין הדברים. לגבי סכך, כל אדם יודע שאחרי סוכות מוריד אותו מהעץ, וכן את העצים ואת הסדינים, וממילא כשהקדיש אותם, היה בדעתו שאין זה הקדש לעולם אלא למשך שבעה ימים בלבד. אבל בשמן של נרות חנוכה שונה הדבר, אלא כשאדם מקדיש שמן לנרות חנוכה, יש בדעתו שישתמש בכל מה שיש בו, ואין רצונו שיתכבו הנרות כלל, אלא אדרבה ברצונו שהנרות ידלקו כמה שיותר, עד הטיפה האחרונה. וממילא, זה נחשב כאילו שאמר בסוכות שמקדיש אותם לסוכה עד אחרי החג, ואילו בשמן חנוכה נחשב כאילו שאמר עד הטיפה האחרונה שיש כאן.

מותר השמן שבנר אם לא התנה

מרת כתב שהשמן הנותר אסור בהנאה. לדוגמה, אם אדם הניח בנרות שמן להדלקה כשיעור הדלקה של חצי שעה, ולא יותר - וכבתה תוך שיעור החובה, למשל אחרי רבע שעה, ונשאר לו בנרות שיעור של רבע שעה דליקה, הדין הוא שאותו השמן הוקצה למצוותו ואסור להשתמש בו. אומרים האחרונים (הב"ח והמהר"י אבוהב) שכל זה דוקא אם אמר בפירוש שמדליק את הנרות למשך חצי שעה בלבד; אבל אם הדליק סתם, אמרינן שכוונתו היא לכל השמן שידלק עד הטיפה האחרונה ממש, וכל השמן הוקצה למצוותו. אומרים על זה המ"ב והכה"ח, שאם נשאר שמן גם אחרי חצי שעה, הוקצה כל השמן למצוותו ועל זה נאמר במרן שעליו לשרוף אותו ולעשות לו מדורה בפני עצמו - אלא אם כן אמר בפירוש שכל מה שהוא מקצה ומקדיש אינו אלא שמן כשיעור הדלקה של חצי שעה בלבד, וכל מה שמעבר לזה אינו מוקצה כלל, שאז יהיה מותר לו להשתמש. וז"ל המ"ב: (מ"ב סי' תרע"ז סק"י"ח) "ידע דיש פוסקים שסוברין דאם נתן השמן בסתם הוקצה כל השמן אם לא דהתנה לכתחלה שלא יאסור אלא כשיעור". גם המ"א מביא דעות אלו וז"ל: (שם סק"י) "הצריך לשיעור הדלקה - דביותר משיעור הדלקה מותר להשתמש בו לכתחלה כמ"ש סי' תרע"ב סי"ב (ב"י מרדכי ורש"י ושי"ג) וב"ח פסק כשנתן השמן בסתם, הוקצ' כל השמן וכ"י בהג"מ ובר"ן ובתוס' שבת דף מ"ד. ומיהו אין מוכרח כל כך, ולכן טוב להתנות לכתחלה שלא יאסר אלא כשיעור, עכ"ל המ"א. אלא שהוא שואל על זה וז"ל "וכתב השי"ג צ"ע אם נתן השמן שיעור חצי שעה ודלק יותר מחצי שעה אם מותר להסתפק ממנו עכ"ל. כלומר, אם אדם לדוגמה אדם נתן שיעור שמן לחצי שעה במדוייק, אלא שהוא השתמש בפתיחה דקה יותר, ואז השמן דלק יותר זמן, האם אמרינן שהוא התכוון לשיעור זמן ההדלקה, וכל מה שמעבר לזמן של חצי שעה מותר, או שמא כוונתו לשיעור השמן שבנר, וכיון שהוא התכוון שבכמות שמן זו שהוא הניח זה מספיק שידלוק חצי שעה, לא איכפת לו במה שבסוף דלק יותר, שכן בכונתו הוקצה מדעתו את השמן הזה כליל. להלכה, נפסק שאין להשתמש בשמן זה כלל, ולגבי מותר השמן שבנר פסק מרן לחומרה שאין להשתמש בשמנים אלו כלל.

מותר השמן ומותר השעוה ודרך ביעורם

יש עוד דין, שאם אדם לוקח נרות קטנות מספר 8 או 10, שזמן דליקתם אינו אלא כ-35 דקות בלבד, ואם מניח אותם על הפמוט באלכסון מעט,

על כן הוא יקח אותו לעבד. אומר לו יהודה, כל דבריך הבל וריק המה, שכן אם יש בעולם חוק אמיתי וצודק, זה אך ורק בתורה, ואין להמציא שום חוקים נגד חוקי התורה. צא וראה, אומר לו יהודה, שהגנב גונב משום שאין לו מה לאכול, ועל כן אין הדרך נכונה לעצור אותו במעצר משום כך, שכן הוא עלול לצאת מבין היושבים שם ובאמתחתו דרכים יותר מתוחכמות לגנבות יותר מקצועיות - תורתנו הקדושה יודעת זאת, ומלמדת אותנו שאדם כזה שהגיע לשפל מדרגה ולחוסר התחשבות בזולת עד כדי כניסה לביתו ונטילת פרנסתו, לא יתקן דרכיו אלא אם יכנס לבית שבו יראה וילמד דרך ארץ והתחשבות מהי. ובאמת, הדין בעבד עברי שהאדון נותן לו כל צרכיו יותר ממנו עצמו, שאם למשל יש לו רק כר אחד יתנו לעבדו והוא ישן על הארץ, וכד'. גם הקנס שהתורה הטילה על גנב, שיש לו לשלם, והוא שישלם פי שנים הוא אמיתי, שמזה ידע ויבין הגנב שלא משתלם לו לגנוב כלל, ויתחנך ליהרר מדבר זה מאוד בעתיד. אומר לו יוסף, שכל מה שהוא אומר נכון, אבל אין סתירה לדברים, שכן כל מה שהוא עושה הוא משום שכן כתוב בחוקי מצרים. אומר לו יהודה, שלמרות הכל לא מעניינים אותו חוקי מצרים, אלא כל מה שמעניין אותו זה חוקי התורה הקדושה, וגם מצרים עם כל העולם כולו משועבדים לחוקי התורה הקדושה. בשלב זה כבר נסתתמו טענותיו של יוסף, ולא ידע מה לענות לו, שכן הוא ידע היטב שיהודה צודק בכל דיבור שהוא אומר, דבר דבור על אופניו ממש, תפוחי זהב במשכיות כסף, וכי יוסף יכול לחלוק על חוקי התורה וההלכה!! נוכח מצב שכזה לא יכל יוסף יותר להתאפק, והתגלה אל אחיו.

עוצמת דיבורו של האדם

חז"ל מפליגים בכמה מקומות, אודות החיוב שיש לאדם לעמוד בדיבורו, ולשמור כל מוצא פיו. הרמב"ם התייחס לדברים אלו בהלכות הקדש, שאם יש לאדם - לדוגמה - כוס יפה, והוא עומד ומקדיש אותה לגבוה, הרי היא הקדש גמור, ואין שום נ"מ בזה אפילו אם היא אינה שוה אלא פרוטה אחת בלבד, הדין הוא שאם השתמש בה לצורכי חולין מעל בה, וחייב להביא לבית המקדש קרבן מעילה. הנה ראה זה פלא, שהתורה קובעת שכוס פשוטה עולה במדרגה עצומה אך ורק על פי מוצא פיו של האדם בלבד. מכאן יש ללמוד עד כמה יש להזהר בכל מוצא שפתיו ופיו של האדם, ומה הכחות הטמונים בו, וכבר אמר החכם מכל אדם (משלי י"ח כ"א) "מִתְּנוּחַי וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹנִי".

מותר השמן שבנר חנוכה אם מותר (אחרי חנוכה) או אסור

גם בעניין הקדשת שמן להדלקת נרות חנוכה יש חשיבות גדולה ודינים מיוחדים נכתבו אודותיה. כתוב בשולחן ערוך דין שאין בו שום מחלוקת כלל. וז"ל (סימן תרע"ז סי"ז) " הנותר ביום השמיני מן השמן הצריך לשיעור הדלקה, עושה לו מדורה ושורפו בפני עצמו שהרי הוקצה למצוותו". ועוד כתוב באותו הסעיף, אלא שמן הראוי לחלק את זה לשני חלקים: "ואם נתערב בשמן אחר ואין ששים לבטלו, יש מי שאומר שאין להוסיף עליו כדי לבטלו" עכ"ל מרן. בביאור הדברים בדברי מרן יש להקדים דעות בפוסקים. יש מי שאומר שמן שהדליק בו נרות בחנוכה וכבה הנר, יכול לעשות בו כל תשמיש שירצה, ודינו כמו נר של שבת שאם נשאר מעט שמן זית מן הנר, מותר להשתמש בזה במוצאי שבת ללא שום הגבלה, ויוכל לסוך בו אם ירצה, או לאוכלו וכדומה. דין זה של מותר השמן המדובר כאן הוא על היום השמיני, אחרי שגמרו להדליק את כל נרות החג, ונשאר שמן מאותו השמן שקנה והקדיש לצורך הדלקת נרות חנוכה. ויש מי שאומר, ומרן מביא את דעתו להלכה, שכל מה שנותר מן השמן של החנוכה אסור בהנאה וצריך לעשות לו מדורה לשורפו בפני עצמו (ולא לצורך הסקה או בישול וכד'), שכן הוקצה למצוותו.

החילוק שבין שמן חנוכה לעצי סוכה (לגבי הוקצה למצוות)

כבר מצאנו דין של הוקצה למצוותו בעניין עצי הסוכה ונוייה, וז"ל הגמ' (סוכה ט ע"א) "דאמר רב ששת משום רבי עקיבא, מנין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה, תלמוד לומר חג הסוכות שבעת ימים לה", וכך נפסק בשו"ע: (תרל"ח ס"א-ב) "עצי סוכה אסורים כל שמונת ימי החג, בין עצי דפנות בין עצי סכך (ואפילו קיסם לחצוץ בו שינוי אסור) (מהרי"ל), וכו' והואיל והוקצה לבין השמשות של שביעי הוקצה לכל היום. וכן אוכלים

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרֵב מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

מִקֵּץ - תַּשְׁנ"ח - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

באלף. על תירוצו של המגן אברהם יצא ספר שלם בשם שו"ת בית אפרים, ודן שם בדברי הר"ן והמ"א אם נקרא דבר שיש לו מתירים, שכן הבית יוסף כתב שאסור להשאיר את זה לשנה הבאה, שיש לחשוש שמא יבא להשתמש בהם במשך השנה אם יחסר לו שמן, ואפילו אם מניחו בכלי מאוס. ועל כן, לכאורה תירוצו של המ"א צריך עיון רב. הט"ז כותב על הסתירה בדברי מרן, שכיון שיש סתירה בדבר שהוא מדרבנן, יש להקל. ותמוה הוא.

שמן חנוכה חמור מפני שהוא זכר לשמן שבמקדש

ויש ליישב את דברי מרן, ובאמת מרן לא חוזר בו, וכל השואלים על דברי מרן לא ראו את מרן בסימן תרע"ב. יש חילוק בין תשמישי מצוה לבין תשמישי קדושה. הסוכה לא קדושה, ונקראת תשמישי מצוה, על כן אחרי שבעת הימים יכול להשתמש בהם כרצונו. אמנם מרן היבן איש חי כתב שיש להזהר בעצים של הסוכה כיון שסוף סוף שרתה עליהם קדושה, אבל מעיקר הדין מותר. לדוגמה, כשלוקח נרות שבת שהם תשמישי מצוה, כיון שפקעה המצוה פקעה איסור תשמישם. ועל כן במוצאי שבת מותר. נרות חנוכה, לכאורה, הם גם כן מצוה, אלא שלא משמע כן מדברי הר"ז"ה בעל המאור. הוא מביא שיש מי שאומר שאם תאמר שנרות חנוכה שם מצוה ותו לא, למה אסור להשתמש לאורם, והלא זה מצוה וזה לצורך מצוה? אלא, מכאן שאין זה רק תשמישי מצוה, אלא גם תשמישי קדושה. והר"ן לנומתי אומר שאסור להשתמש לאורם משום שסוג מצותו שונה משל שבת. העט"ז כאן אומר 'וכן כתוב בהדיא (הר"ן בפרק במה מדליקין ותוסי בפרק כירה וכן כתב האבודרהם בשם הרב גמליאל בר שלמה) ששוניו רבנן כתשמישי קדושה, מפני שהם זכר לשמן של קודש. לדעתם, אסור להשתמש בהם מכיון שהם זכר לנרות המנורה שבבית המקדש. ועל כן השמן הזה דומה לדין שמן של המקדש, ואסור להשתמש בשיירי השמן שלהם. וממילא, אסור להוסיף עליו ולבטלו. ולפי דברים אלה, אין שום סתירה בדברי מרן, ואין שום צריך עיון על דבריו שמדודים ושקולים הם. ומקור הדברים הוא מהמהר"ם מרוטנבורג, והוסיף שחכמים הוסיפו בדבר חומרה יתירה, שאין להשתמש בהם כלל אחרי שמונת הימים. מדברים אלו אנו למדים עד כמה דיבורו וביטוייו של אדם חשוב, ועל כן גם יהודה אמו ליוסף שהוא כמו פרעה, שאין הוא עומד בדיבורו.

שואבים יותר שעה וכלים יותר מהר. השאלה, האם אותו הפרפין שמטפטף צריך בעירה כמו בשמן או שמא אין דין שריפה ומדורה אלא בשמן בלבד? הדין בזה שאין נ"מ בין שמן לבין שעה, כל מה שנשאיר מהנר שדלק מעבר לחצי שעה, יש בו קדושה, וצריך לבערו. ועל כן, צריך לקחת ביום זאת חנוכה את כל מה שדבק בחנוכה מהשעה, ולאסוף אותו בזהירות שלא יפול ולא יתבזה, ולעטוף אותם בניילון, ואז יוכל לזרוק אותם. וצריך להזהר שלא לזרוק את זה ולא לזלזל בזה כלל. בא אליי אדם וסיפר לי שאשתו שופכת מים חמים על הכסיות של נרות החנוכה, ומנקה אותם על ידי כך, וזורקת את זה לכיור, ושאלה בפיו האם טוב הדבר. אמרתי לו שלמדה אותו אשתו הלכה שבאופן זה אינו דרך זלזול, ומותר לעשות כן, ובלבד שלא יזרוק את זה לובל בדרך בזיון.

סתירה בדברי מרן בין חנוכה ליו"ד

עוד הלכה יש, וזהו מה שמרן כתב שאין לבטל את המותר שבנר, ואין חולק על דברי מרן אלו. הגר"א כותב על זה וז"ל: "עייני יו"ד סי' צ"ט ס"ו וצ"ע". והמעין שם יראה שמרן כותב וז"ל "איסור של דבריהם, אין מערבין אותו בידים כדי לבטלו. ואם עשה כן, במזיד, אסור. אבל אם נפל מעצמו, ואין בהיתר כדי לבטלו, מרבה עליו ומבטלו. הגה: וי"א דאין לבטל איסור דרבנן או להוסיף עליו, כמו באיסור דאורייתא. וכן נוהגין, ואין לשנות. עכ"ל מרן ורמ"א שם. והש"ך שם שואל על זה (סקי"ט) וז"ל "מרבה עליו ומבטלו - קשה דבא"ח סי' תרע"ז סתם המחבר וכתב דמותר השמן שבנר חנוכה שנתערב בשמן אחר ואין בו סי' לבטלו יש מי שאומר שאין להוסיף עליו לבטלו עכ"ל והרי חנוכה אינו אלא מדרבנן. גם בב"י שם לא הביא שום פוסק שחולק על זה. ושמא יש לחלק, דהתם כיון דהוקצה למצות חמיר טפי ודוחק וכו' וצ"ע". ואומר המ"א אצלנו שיש סברה חדשה כדלקמן. על כל פנים כל הפוסקים אומרים שזו דעת מרן ודעת כל הפוסקים, ואף אחד לא אומר שמרן חזר בו, ואם כן לכאורה יש כאן סתירה בדברי מרן?

מחלוקת ראשונים באיסור דרבנן אם יכול לבטלו לכתחילה בידיים

הגמ' אומרת שאם יש לאדם תנור, וביו"ט בויערים בו עצים, ויש דקל סמוך לתנור, וענפיו שסוככים מלמעלה על התנור - וביום טוב נפל ענף אחד לתוך התנור ובוער יחד עם שאר הגחלים שיש שם, והשאלה היא האם מותר לבשל עליו ביום טוב, או שמא יש בזה מוקצה כיון שאחד מגורמי הבישול הוא אותו ענף שנפל לתוך התנור והוא בוער בו כעת, והיה אותו ענף מחובר בבין השמשות, והוא מוקצה? על זה הגמ' אומרת שני דברים, דם משום שמיכלא כלי, וגם משום שזה מתבטל. נחלקו בפוסקים האם ההיתר הוא משום שהענף מתבטל או שמא ההיתר הוא משום שהענף הולך ונשרף ונקרא מיכלא כלי? הרמב"ם והרי"ף ומרן השו"ע פסק כמותם אומרים שאם אדם לוקח איסור מדרבנן, כגון שנכנסה כף בשרית בסיר שמתבשל בו בשר, צריך סי' לבטלו והוא איסור דאורייתא. אבל אם הכניס כפית חלבית בבשר עוף, או שהיה שם בשר חיה, או שהיה בסיר בשר כבוש ולא מבושל, כיון שאלו איסורים דרבנן, וכבר התערבב, מותר להרבות עליו כדי לבטלו. דעתו של הרא"ש אינה כן, אלא אם באיסור דרבנן צריך שיהיה ששים בהיתר כנגד האיסור כמו באיסור דאורייתא.

מרן השו"ע בסי' צ"ט פסק כדעת הרמב"ם והרי"ף, והרמ"א פסק כדעת הרא"ש. ומחלוקתם תלויה בהבנת הגמ' שאומרת שני תירוצים, האם התירוץ של מיכלא כלי הוא התירוץ שמתיר את הבישול על אותו התנור, או שמא התירוץ העיקרי בגמ' הוא משום שזה מתבטל במוקצה דרבנן. על כל פנים, השאלה היא בחנוכה שכולו דרבנן מדוע מרן מזכיר רק את דעת האוסרים ופוסק כמותם להלכה, והלא בסי' צ"ט פסק מרן להתיר?

תירוץ המ"א ששמן חנוכה הוא דשיל"מ

המ"א אומר וז"ל (סקי"ב): שאין להוסיף וכו' - ול"ד לסי' תקי"ז ס"ב דהתם אין נהנה ממנו עד אחר ביעורו משא"כ הכא דנהנה ממנו בשעת ביעורו אסור לבטלו (טור) ועב"י שם צ"ט ס"ו דיש מתירין ולכן כי' כאן יש מי שאומר וכו' ועיין בש"ך שם והרמ"א דהכא חמיר טפי כיון דהוי דשיל"מ דמדינא מותר לשהותו לשנה הבאה והוי דומיא דחמץ עב"י ס"ב ק"ב. כלומר, שאיסור הנר של חנוכה שונה מכל איסורים דרבנן, שאיסורו הוא מוחלט, כיון שהוא יכול להיות מותר לשנה הבאה, ועל כן אינו בטל אפילו

טקס חלוקת תעודות יורה יורה לאברכי הכולל ברוב עם

לנספח רבנים חשובים ויקרים, שני האחים ביבי, הגאון הדיין דנחית לעומקא דדינא, ואחיו סגן השר רבי יגאל ביבי ה' ישמרהו שעזב כל ענייני הפוליטיקה ובא לכאן לשמוע דברי תורה וקדושה, ולהשתתף בשמחת התורה שמרבה חיילים לעבודתה, אלו הרבנים החשובים שיקבלו הלילה את התעודות החשובות פרי עמל של שנים מלאות יגיעה בתורה. הרב משה צדקה בן דודי יבלחט"א, בנו של ראש הישיבה הגאון מר דודי רבי יהודה צדקה זצ"ל, שהוא אחד מגדולי הרבנים והפוסקים, שיזכה להמשיך ולהגדיל תורה ולהאדירה. כמו כן, נברך את רבה הראשי של קריית אונו הרב רצון ערוצי שליט"א, שהוא גם חבר במועצת הרבנות הראשית לישראל, שגם הוא בא להשתתף בשמחת בנו ובשמחת בנינו הערב הזה. כמו כן הננו לברך את ראש אבות בתי הדין מקודש בירושלים הרב הגאון בצרי שליט"א דדיין נחית לעומקא דדינא, שישלח לו ה' רפוי"ש במהרב ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו אכ"י"ר.

מדוע שלח את יהודה לפתוח ישיבות

כתוב בתורה (בראשית מ"ו כח) וַיֵּאָתְּרָה יְהוָה שְׁלַח לְפָנָיו אֶל יוֹסֵף לְהוֹרֹת לְפָנָיו גִּשְׁנָה וַיִּבְאֹר אֶרְצָה גִּשְׁן. ותרגם על זה אונקלוס 'וַיֵּאָתְּרָה יְהוָה שְׁלַח לְפָנָיו לְתַת יוֹסֵף לְפָנָהוּ קְדָמוּהֵי לְגִשְׁן וְאֵתוּ לְאֶרְצָה דְגִשְׁן'. וכותב רש"י שני פירושים: "להורות לפניו - כתרגומו, לפנות לו מקום ולהורות האיד יתיישב בה" עכ"ל. לפניו - קודם שיגיע לשם. ומדרש אגדה להורות לפניו לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה". יש ברש"י כאן שני פירושים שלכאורה נראה שהמרחק ביניהם רב ואין קשר בין האחד לשני. אבל האמת היא שיש קשר איתן בין שני הפירושים, ואין קיום לאחד בלעדי השני. המדרש מביא מחלוקת בין רבי חנינא בנו של רב אחא לבין רבי חנינא (סתקם) וז"ל: "ד"א, ואת יהודה שלח לפניו, ר' חנינא בריה דרבי אחא ורבי

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

מקץ - תשנ"ח - מאת מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

הסמיכה. מכאן אני רוצה להודות למוציא והמביא של כל ענייני הישיבה, מר חיים סויסה ה' ישמרהו ויחייהו, שה' יאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, וכן לכל ההנהלה של הישיבה שכולם עוזרים ומסייעים.

כיצד להתנהג על פי התורה כשמקבלים תעודות

הגמ' דנה בענייני הסמיכה, ואומרת: (סנהדרין י"ד ע"א) "רבי זירא הוה מיטמר למיסמכיה, דאמר רבי אלעזר, לעולם הוה קבל וקיים". כלומר, שלא רצה לקבל סמיכה, וכשהיו מחלקים תעודות, והתקצבו ברוב עם כמו הערב, והיו עושים סעודה לשם כך, היה בורח ולא רצה ליטול כבוד לעצמו. וזאת למודעי, שרבי זירא היה מגדולי האמוראים שהפיל עצמו לתנור הכבשן ויצא ללא פגע! ואומר רש"י שם על דברי רבי אלעזר שבגללם לא

רצה רבי זירא ליטול רבנות: "הוי קבל - אפל. וקיים - ותחיה, כלומר הרחק מן הרבנות שמקברת את בעליה, אפילה מתרגם קבלה", כלומר, שרצה להתרחק מכל אחריות. ובגמ' שם כתוב בגליון השי"ס עיני ירושלמי, והמעין שם יראה שהיה משתמש מתפקיד מיידי של רבנות, אבל לא מסמיכה. והבן יהודע שם מביא בשם בנו על דברי רבי אלעזר, שיש שני סוגי אנשים. יש סוגי רבנים שמקבלים תעודה, ויסוגרים מעגלי בזה, הולכים לביתם אחרי שקבלו את הכבוד המיוחל, ולא ממשיכים בלימודם. אך יש רבנים, אשר אין בקבלת התעודה סיבה להתרפות אלא אדרבה הולכים ועולים מחיל אל חיל, מנושא לנושא, ולא מזניחים את הנושאים שעליהם נבחנו כבר, אלא מקדישים מזמנם לשינון ולחזרה, לעלות ולהתעלות - הם עוד ממשיכים עד שהכליות שלהם תהיינה מבווע שנובעים ממנו מים, ויוכלו לתת לאחרים. אומר על זה הרב זיע"א ואמר לי בני ידידי פירש שחכם תמיד נקרא תלמיד חכם להורות שאף על מי שלמד הרבה לא ישבע מהלימוד ולא יאמר כבר נעשיתי רבי וחכם גמור אלא כל ימיו ישתדל ללמוד ויעשה עצמו בבחינת תלמיד, וזה שאמר רבי אלעזר לעולם הוה קבל וקיים, כלומר שלעולם יעשה עצמו שהוא מקבל מאחרים ושיקבל מהם, ובזה תתקיים, אבל אם יחשוב שכבר נשלם ונשלמה חכמה ממך, ואינך צריך לקבל, נמצא שאתה מתגאה והלימוד לא יתקיים בך" עכ"ל.

אמצי ליה אנפשיה

"כיון דשמעה להא דאמר רבי אלעזר, אין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחליו לו על כל עונותיו - אמצי ליה אנפשיה". כלומר, שביים שאדם מקבל סמיכה, מוחלים לו על כל עונותיו, ובזה הוא עולה לגדולה. הגדולה המדוברת כאן היא לא בגובה האדם, שהרי הוא יישאר באותו גובה, וימשיך לשבת על אותו הכסה, אלא הגדולה המדוברת כאן היא שהוא מגיע למדרגה של עיצומו של יום הכיפורים שמוחלים לו על כל עונותיו. שמע כך רבי זירא, והבין שיותר אין מה להתחבאות, אלא אדרבה הוא 'אימץ' לעצמו את הסמיכה, כלומר שהלך והזמין את עצמו ללכת ולקבל סמיכה, כיון שראה שיש לו בזה הזדמנות גדולה שאין להפסיד, והוא שעל ידי זה מוחלים לו על כל עונותיו.

מעלתם של מקבלי הסמיכה

עוד הגמ' אומרת "כי סמכוה לרבי זירא שרו ליה הכי: לא כחל ולא שרק ולא פירכוס - ויעלת חן. כי סמכוה לרבי אמי ולרבי אסי שרו להו הכי: כל מן דין כל מן דין סמוכו לנא". ואומר על זה רש"י שם "כל מן דין - כל כמו אלו וכיוצא בהן היו סומכין לנו, שראויים הם לסמיכה". ואני אומר על אברכי הישיבה, שראויים הם לסמיכה. ואני יודע בנפשם של האברכים כאן שלא רוצים לקבל תעודה, ואין בכונתם לקבל סמיכה ולשבת בבית, אלא כל רצונם הוא לשבת על התורה ועל העבודה, ולהמשיך לעמול ולעלות במעלות התורה מעלה אחר מעלה - ועל כן קראתי למענם את הגמ' הזאת, לומר להם שמשלם להם הדבר מאוד לבוא ולקבל ולקבל סמיכה, וביום של קבלת סמיכה יש להם בזה יום טוב שנמחלים להם עוונותיהם ומי יוותר על דבר כזה? (כבר פסקתי לכל מי שמקבל סמיכה שהוא יום טוב שלו, ופוסט את כל המניין שבו הוא מתפלל מתחנן). ואני אומר למי שלא רוצה, שיקחו את הסמיכה, ושיניחו אותה בביתם, רק שיבאו ויקבלו את הסמיכה למען יימחלו להם עוונותיהם.

חינא - חד אמר להתקין לו בית דירה, וחד אמר להתקין לו בית ועד שיחא מונה בו דברי תורה ושיהיו השבטים לומדים בו (כנראה שהמדרש מביא את האמרות בשם 'חד וחד' ולא פרט מי מבין השניים אמר מה, הוא משום שקראו לשני הברי פלוגתא אותו השם, וכנראה שהתבלבלו ולא ידעו איזה רבי חנינא אמר בית דירה ואיזה רבי חנינא אמר בית ועד (להוראה). תדע לך שהוא כן, כיון שהלך לו יוסף מאצלו, היה יודע באיזה פרק פירש ממנו שהיה משנה אותו, כיון שבאו אחי יוסף אצלו ואמרו לו עוד יוסף חי ויפג לבו נזכר באיזה פרק פירש הימנו, ואמר בלבו יודע אני שבפרק עגלה ערופה פירש ממני יוסף, אמר להם אם אתם יודעים באיזה פרק פירש ממני אני מאמין לכם, אף יוסף היה יודע באיזה פרק פירש הימנו, מה עשה יוסף נתן להם עגלות שנא' (בראשית מה) 'ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה', ללמדך שבכל מקום שהיה יעקב יושב היה עוסק בתורה כשם שהיו אבותיו, ועד עכשיו לא נתנה תורה וכתוב באברהם (בראשית כו) 'וישמור משמרתו', ומהיכן למד אברהם את התורה, רבן שמעון (בר יוחאי) אומר נעשו שתי כליותיו כשתי כדים של מים והיו נובעות תורה, ומנין שכן הוא שנאמר (תהלים טז) 'אף לילות יסרוני וגו'. רבי לוי אמר מעצמו למד תורה, שנאמר (משלי יד) 'מרדכי יסבע סוג לב ומעילו איש טוב'. ר' יונתן שר הבירה אמר, אפילו עירובי תשבילין היה אברהם יודע, שנאמר (בראשית כו) 'יעקב אשר שמע אברהם וגו'. וכן כמה שנים הכיר אברהם את בוראו, בן מ"ח שנה הכיר את בוראו. ריש לקיש אמר בן שלש שנים, דכתיב 'עקב' מנין עק"ב, ואברהם חיה קע"ה שנים, נמצאת למד שבן שלש שנים הכיר את בוראו, והיה משמר דקדוקי תורה והיה מלמד את בניו, שנאמר (שם יח) 'כי ידעתינו וגו'. אמר לו הקב"ה, אתה למדת בניך תורה בעולם הזה, אבל בעולם הבא אני בכבודי מלמד לכם את התורה שנאמר (ישעיה נד) 'יכול בניך למודי ה'. עכ"ל המדרש.

וראים מדברי המדרש, שהאבות למדו תורה ולימדו תורה, הם דאגו בכל כוחם שלא תשתכח תורה מישראל, ופתחו ישיבות ובתי מדרשות שמשם תצא תורה והוראה לישראל די בכל אתר ואתר. זהו שאומר יעקב ליהודה, רד לפני למצרים, ותדאג לבתי הוראה, ושם ילמדו דקדוקי סופרים ודקדוקי תורה, עירובי חצרות ועוד מדברים קשים אלו הנחוצים לדעת את המעשה אשר יעשו וילמדו את העם כל פרט ופרט. לאברהם אבינו כבר היו בתי מדרש, ושם לימד את יצחק תורה, ויצחק לימד את יעקב, וכן הלאה. האבות לימדו אותנו דבר גדול, והוא שאי אפשר לחיות בלי תורה כלל, עד כדי כך שיעקב אבינו לא הסכים לרדת למצרים למרות כל המצב הקשה ששרר אז בארץ, וסיכן את נפשו ואת נפשות בני ביתו, ובלבד שלא ירדו למקום שאין שם תורה ללמד הלאה לדורות.

ולכאורה קשה, הרי ידע יעקב אבינו נפשות בני ביתו, וכפי שבידך אותם איש אשר כבדתו בידך אותם; יהודה היה בגדר מלך, היה גבור, היה אריה; ותכונתו של יששכר היתה שהוא היה למדן, והוא היה החכם, הוא המתמיד, ומן הראוי היה לשלוח אותו לפתוח ישיבות, ולבדוק את התשתית, את השכונה, את הסביבה והאווירה שם תבנה הישיבה, שיהיה מתאים לבניין התלמידים לבל ייכשלו ולבל יפלו במהמורות הרחוב חלילה, ולמה שלח את יהודה? בזה בא יעקב אבינו ללמד אותנו, שאין מחלוקת בין שתי ה'רבי חנינא'. לפתוח ישיבה צריך תקציב, צריך לדאוג לפרנסת ורווחת הבחורים, צריך לשלוח את יהודה, צריך לשלוח אדם שיבנה את הבניין, ודוקא אדם כזה שגדל בביתו של גדולים, שידע עד כמה חשובה מצות לימוד התורה במסירות נפש, ושלא יחסר כלום מכל הפרטים הנחוצים לגדילתם של השתילים הרכים שיבאו לפאר את הדור הבא בתורתם. ואחרי שהבניין כבר מוקם, ויש תקציב, אז יבא יששכר וילמד תורה, ואז אין חלילה שום מחלוקת. גבורה צריך בכל מקום ומקום, ועל זה רש"י שהגבורה שצריכה היא שבונים מקום שמשם תצא תורה והוראה לעם ישראל.

אין אב מתקנא לא בבנו ולא בתלמידו

נפסקה הלכה בהלכות שחיטה, שמותר לאב לסמוך את בנו. התלמידים של הישיבה, כולם אהובים, כולם ברורים, כולם נעימים, בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, הולכים היום ונסמכים, גם אלו אשר אביהם השתתף בקביעות

קול צופיך

מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרְבּ מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

מִקֵּץ - תַּשְׁנ"ח - מֵאֵת מֵאֵת מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

האורים שהאור של התורה דחה את החושך של יון, ואנחנו מברכים אותם בברכה ובהצלחה, להגדיל תורה ולהאדירה אמן.

תגובת הרב:

אמן, יישר כח ותזכה למצוות, יש לך חתן ראש הכולל אצלנו, וגם בניס לומדים בכולל, אשריך ואשרי חלקך.

הרב אריה לוי מזמין את הרב נעים בן אליהו שליט"א:

תודה רבה כבוד הרב, אנחנו רוצים להזמין את כבוד הרב נעים בן אליהו שליט"א לשאת דברים, ולהזמין את האברכים לקבלת התעודות.

דברי הרב הגאון נעים בן אליהו לפני הזמינו את האברכים לקבלת התעודות

'הנרות הללו קודש הם'. הזכיר כבוד הרב שליט"א את הפסוק ואת יהודה שלח לפניו להורות לפניו גושנה, ודבר אחד הזכיר מור דודי הרב יהודה צדקה זצ"ל, ואלה הם דבריו על הפסוק הזה. יעקב אבינו יורד למצרים. מה יש במצרים? חרטומים, מכשפים, נחשים - ויורדים עמו מופים וחופים וארד, והוא כאב לילדים רכים וצעירים דאג מה ילכו לעשות שם. הנרות הללו קודש הם, אמר להם הנרות הללו קודש הם, בניי היקרים ונכדי היקרים, דעו לכם שאנו יורדים למצרים ויכנסו לבתי מדרשות שם ימנו עליהם מן השבטים מורים ומלמדים שילמדו אותם תורה שתמשך אחריהם לאורך כל הדורות, מראובן יצא הראובני, משמעון יצא שמעוני, כלומר שכולם יצאו משם קדושים עם תוספת של יו"ד. ואני אומר מכאן לבחורים הצעירים, קדושים אתם, בזה שאתם עוזבים את כל הבלי העוה"ז, לא הלכתם לאוניברסיטאות, אמנם גם זה טוב אבל לא הלכתם לזה, לא הלכתם ללמוד רפואה, וגם זה טוב, אבל לא הלכתם לזה, הלכתם למקום של בתי מדרשות שם אתם יושבים ולומדים ומלמדים, אשריכם ישראל. ועוד יותר, שאתם חוסים תחת צילו של מרן הגאון הראשון לציון, שהוא מלא חכמה, מלא מדע דעת ותבונה ומאציל מברכתו ומתורתו עליכם. אנחנו מברכים את הבחורים הצעירים, ולאברכים הצעירים לנשואים, ולכל אלה שהיו עם נשותיהם שבזכותן יושבים ולומדים תורה, וכבוד ההורים היקרים שבזכותם יושבים ולומדים תורה, עשרים וששה אברכים שכולם מספרם כשם הוי"ה ברוך הוא, שישבו ועסקו בתורה יומם ולילה, אלה הם הנרות שלנו, ואלה הם הקודש שלנו, תתעלו בקדושה ובתורה, וראויים לקבל את ההסמכה כל אחד ואחד במקצועו לרבנות.

אנחנו נזמין את כבוד הגאון רבי ? רוזנטל מחיפה שאינו עמנו כאן, אבל נשמע את ברכתו דרך גלי האתר, בכבוד כבוד הרב רוזנטל.

דברי ברכה מחיפה

דברי הרב הגאון רבי יעקב רוזנטל שליט"א:

מורי ורבותי, ממרומי הכרמל, העיר שבה נשמעה הקריאה הגדולה ה' הוא הא-לוקים ה' הוא הא-לוקים, ובימים אלה ימי החנוכה שהיוונים והמתיוונים שרצו להחשיך את עיניהם של ישראל הוכרעו על ידי מתתיהו כהן גדול. וממקום הזה ובימים אלו, אני מתכבד לברך את שלושים האברכים וביניהם בני הרב מאיר שיחיה, עקב קבלת תעודת סמיכה ברבנות כרבנים ומורי הוראה בישראל. מכיר אני היטב את המקום בו לומדים האברכים והוא הכולל שבנשיאות ובהדרכת הרב הראשי הראשון לציון הגאון הגדול רבי מרדכי אליהו שליט"א, ובראשות בנו הרב הגאון רבי יוסף שליט"א, ומפעם לפעם גם אני נותן שיעורים בכולל המצויין הזה. ומעידני שראויים האברכים הללו לקיים את התורה שקבלו היום. ימים אלה מתאימים מאוד להרבות תורה ולהסמיך רבנים צעירים שיאירו בתורתם את בני דורנו. הרי היוונים והמתיוונים רצו להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך. הנצחון צריך לכלול להם הגדלת לימוד התורה והעברת חוקי התורה. תקוותי וברכתי שהרבנים הללו המצויינים שהם מבחינת נרות קודש, יאירו באור גדול את הציבור כולו, כי נר מצוה ותורה אור, אמן ואמן. יישר כח גדול למורנו ורבנו הרב הראשי הראשון לציון הרב מרדכי אליהו שליט"א, וכל העוזרים על ידו, שיהיה להם הרבה נחת

רבי זירא ורב אמי ורב אסי היו קדושי עליון, אלא שמהם אנו יכולים ללמוד מדוע כדאיים הם לסמיכה זו. אני יכול להעיד, אני יודע כמה טרחו ויגעו והתעמקו בתורה, וברוך ה' כליותיהם נובעים כמבועים של מים, ואני אומר בצורה ברורה, שבשעה שאנחנו לומדים תורה בשיעורים, ויש קולות של תורה וויכוחים שמתוכחים עמי, ופעמים שעומדים אנשים מהצד ותמהים כיצד מעיזים האברכים להתווכח עם הרב, האין הם מתביישים לנהוג כך? אבל אדרבה, זו דרכה של תורה, שזו הדרך לשאול ולהקשות וללבן את ענייני התורה. כשבאים לבחינה, דרכנו לעשות שני סיבובים, בסיבוב ראשון שואלים אותם ממה שכתוב בשולחן ערוך ונושאי כליו, לראות אם יודעים מה שכתוב. ובסיבוב השני אני שואל אותם עניינים שלא כתובים בפנים לראותו ולבחון האם כליותיהם נובעים כמים בתורה, והם מסוגלים לענות גם אם לא כתובים הדברים - או לא; והתוצאה, אני יכול לומר להם שברוך ה' ובן פורת יוסף בן פורת עלי עין, כליותיהם נובעים במים של תורה, והסיבה לכך היא משום שהם עמלו ושקדו על התורה, וכשעמלים ושוקדים על התורה, אז הוא עולה למצב של התרבות והתעלות בתורה. רק אם חס ושלוס לא לומדים ולא מפנימים, וכמו שהגמ' אומרת (שם) "לא סמכו לנא לא מסרמיטין, ולא מסרמיטין. ואמרי לה: לא מחמיטין, ולא מטורמיטין". אם עושים לשם גאוה, זה תורה שלא לשמה, ואינה מתקיימת, אבל אם לומדים לשם גאוה, בזה אמרינן שכל מן דין סמוכו לנא.

'שלא תצא תקלה מתחת ידכם'

ראשית, אני שולח את ברכתי להורים: אשריכם ההורים שזכיתם שבניכם לומדים ויושבים ושוקדים בתורה! אני רוצה גם להפנות את ברכתי לנשות האברכים, היות וראיתי בהם עד כמה שהן מסורות ללימוד של בעליהם שילמדו ללא הפרעה, כי לפעמים קורה שבצהריים אני מושך את השיעור עוד חצי שעה, ומשבש בכך את סדרי הבית של הנוהגים להגיע לביתם בהפסקת הצהריים, ואף על פי כן מעולם לא באו בתלונות, אלא אדרבה עוזרות ומסייעות לבעליהם שישבו וילמדו בתורה בנחת ומקבלים את פניהם במאור פנים. ואתם, האברכים היקרים, [שאפשר כבר לומר הרבנים היקרים], אשריכם ואשרי חלקכם!! לא בחנם בחר ראש הישיבה וראש הכולל הבן יקיר לי הרב יוסף יאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בנעימים לקבוע את יום חלוקת התעודות הערב, לפי שהערב הוא גם ליל ראש חודש, וגם לילה מלילות חג החנוכה שניסו היוונים לשכחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, ובלילה זה אתם מוכיחים שלא נשכחה תורה מישראל, אלא אתם עולים ומתחזקים בה ותעבירו את התורה לדורות הבאים אחריכם, אשריכם ואשרי חלקכם!! ברכתי לכם היא 'שלא תצא תקלה מתחת ידכם, ובכל אשר תפנו תשכילו ותצליחו, וה' יהיה עמכם בכל אשר אתם עושים, עלו והצליחו.

ויהי רצון שבזכות לימוד התורה נזכה שה' יאיר עינינו בתורתו ונזכה שיעין בעין נראה בשוב ה' ציון במהרה בימינו אמן.

דברי ברכה מלונדון

הרב אריה לוי מנחה השיעור ומנהל הפרוייקט, מכבד את הרב הגאון אברהם דוד שליט"א, ראש רב הקהלה הספרדית 'עוד יוסף ח' בלונדון - אנגליה, אשר גם בנו משתלם בלימוד התורה בכולל, לשאת דברי ברכה בטלפון בשידור חי בפתיחת טקס חלוקת התעודות לרבני הכולל.

דברי הרב הגאון אברהם דוד מלונדון:

אצלנו בקהלה שלנו בלונדון שמחים ונהנים מפעולותיו של מורנו ורבנו הרב הגאון מרדכי אליהו שליט"א שהקים ומדריך את הכולל דרכי הוראה. ואנו מכירים מקרוב את הרמה בלימוד שיש שם, ובאמת אנחנו רואים מהאברכים שהרב הצליח להדריך אותם ולהחדיר בהם את האהבת ישראל ואת החיות שבה, כדי להפיץ את תורת ה'. ובאמת לזה אנו מצפים ממה ש יצאו כמו שהיום קבלו את ההסמכה וכמו ששמעתי ברמה גבוהה מאוד, ושה' יעזור להם להגדיל ולהורות תורה בישראל, ודוקא היום שהוא חג

קול צופיך

מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרְבַּ מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

מִקֵּץ - תַּשְׁנ"ח - מֵאֵת מֵאֵת מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

הרב נעים שליט"א מודה לרב אדרי שליט"א ומכבד את הרב הגאון משה צדקה שליט"א

בטוח שכל אחד מהנוכחים כאן, לבס מלא ברכות עקב החויה הזאת, והיינו רוצים אילו היה זמן שכל אחד ישמיע את ברכתו, אבל מאחר והזמן מצומצם, ואנחנו גם עורכים סעודה למטה, ואנו מזמינים את האברכים לרדת ולסעוד עמנו למטה, ונשמח שם לשמוע את דבריהם, וזקוקים אנו להם, ונמצא פה אתנו כבוד הרב הגאון הגדול הרב משה צדקה, כבוד חביבנו וחביב משפחתנו, שהוא עכשו מראשי ישיבת פורת יוסף בנו של הגאון הרב יהודה צדקה ע"ה ראש ישיבת פורת יוסף. אני אומר עליו שהוא חביבנו, מפני שאנחנו למדנו בחברותא במשך חמשים שנה, והרבה תורה למדנו מפיו, נזמין אותו לומר דברים קצרים, ובזה נסיים את הערב.

דברי הרב הגאון רבי משה צדקה שליט"א:

כבוד מרן הגאון עטרת ראשנו הראשון לציון רב פעלים לתורה ולתעודה מייסד הכולל רבנו מרדכי אליהו שליט"א, שה' יאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים בבריאות איתנה ונהורא מעליא להמשיך ולהגדיל תורה ולהאדירה. כבוד הרבנים הגאונים, רבני הערים, דיינים ואבות בתי הדין, ראשי הישיבות, קהל קדוש ונכבד, ואחרון אחרון חביב הרבנים הנסמכים שהקב"ה יהיה בעזרם ויזכו באמת את כלל ישראל בתורה ויר"ש אמן. מעמד גדול ונשגב זה היום בימי החנוכה, והרגשתי במעמד הזה את הפסוק 'והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם'. כל התשוקה של כל אבא שיהיה לו בן גדול בתורה וביראת שמים, וברוך ה' במעמד הזה ראינו 'והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם'. היוונים בקשו לשכחם תורתך, אנחנו מזכירים בתפלה לשכחם תורתך, ולכאורה היינו צריכים להגיד 'לבטלם תורתך', אך אפשר להשכיח, שאם אדם הוא בעל זכרון איך יוכל לשכוח? אלא הפירוש בזה הוא שהיוונים אמרו שלא ילמדו תורה ולא יקיימו מצוות, אבל זה אי אפשר, ועל כן התחבאו במערות ועסקו בתורה. היוונים בקשו להערים על עם ישראל, הם בקשו לקחת את הנוער ולסגור תלמודי תורה ולסגור ישיבות, וממילא יצא שהתלמיד ישכח תורה. בימים אלה שאנחנו בימי החנוכה, ותפקידנו הוא להמשיך את אותו האור שהיה דוקא על ידי השמן, ולמה על ידי השמן? משום שמצאו פך שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, שהיה זך ונקי בלי שום תערובת, ויכול היה להתברך הלאה והלאה. כשמעמידים כולל כמו כאן, כולל טהור וכולל זך ונקי בלי שום תערובת יכול להתברך הלאה והלאה. כשמעמידים כולל כמו פה, כולל טהור כולל זך ונקי, עם תורה ויראת שמים, וכשלוקחים ויונקים תורה מפי הרב, ומפי בנו ה' ישמרהו ויחייהו, שרק תורה ורק יראת שמים, בודאי שיכול להתברך בשמונה ימים. היות והרב אמר לי לברך ברכות קצרות, אני מברך ברכת הדיוט שהקב"ה יעזור לאברכים שימשיכו, וכל הקהל הקדוש, שיראו כולם נחת מבניהם, ורבנו רבי מרדכי שהקב"ה יאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

ברכתו של הרב נעים בן אליהו שליט"א.

בהזדמנות זו אני מברך גם את הגבאים שעוזרים לישיבה ועושים למען זה ימים ולילות, הן אם אין קמח אין תורה, וביניהם אני מברך את ישראל טוויל הכהן ה' ישמרהו ויחייהו, מר חיים דיין, אלה חותמים על הצ'קים, ובעיקר רבי חיים סויסה שהוא המזרז והמנחה של כל הדברים האלה שאתם רואים, והוא נחבה אל הכלים. אני מברך אותם ומאחל להם שיזכו להגדיל תורה ולהאדירה אמן כן יהי רצון.

קדיש במנגינה מפי החזן עזרא ברנע וישראל טווי.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

מתלמידים האלו שהם להם כבנים, שיאירו באור תורתם כפי שכולנו מצפים ומקוים, אמן ואמן כל טוב סלה.

אין מוקדם ומאוחר בתורה, כולם טובים, והזמננו אחד ראשון ואחד אחרון, אני בחרתי שניים ראשונים כדי לשמח את ההורים שלהם.
הרב צפניה ערוסי שליט"א

רשימת האברכים הרבנים, מקבלי תעודות יורה יורה בצירוף ברכה חמה מפי מו"ר שליט"א לכל אחד ואחד:

הרב יוסף אליהו שליט"א בנו של מרן וראש הכולל, הרב צפניה ערוסי שליט"א, הרב מרדכי ביבי שליט"א, הרב אהרן שאלתיאל שליט"א, הרב יצחק שנקולבסקי שליט"א, הרב ינון רביב שליט"א, הרב דוד קוטקס שליט"א, הרב אברהם ניסים שליט"א, הרב יהושע מרכוס שליט"א, הרב פנחס כהן לוי שליט"א, הרב שמואל הכהן שליט"א, הרב שמעון דוד שליט"א, הרב יוסף דייוד שליט"א, הרב יצחק גרוס שליט"א, הרב יורם בסן שליט"א, הרב יוסף בן פורת שליט"א, הרב בנימין אהרוניאן שליט"א, הרב אריה לוי שליט"א, הרב מאיר רוזנטל שליט"א, הרב אביתר בן נון שליט"א, הרב יצחק אברהם שליט"א, הרב ישראל אדרי שליט"א, הרב נחום אליה שליט"א

בהזדמנות זו אנחנו מברכים את כבוד הרב הגאון הגדול אב בית דין מקודש הרב אברהם אלמליח שליט"א, רב מקודש בישיבה, אשר הוא מוסר שיעורים ומחנך ומדריך את התלמידים הלכה למעשה, שהקב"ה ישלח לו רפואה שלמה ברמ"ח אבריו וס"ה גידיו רפואת הנפש ורפואת הגוף לחיים טובים ולשלום.

אחרון אחרון חביב, אברך שקיבל תעודה וברח, וכיון שברח נחזיר אותו, הרב ישראל אדרי. הוא נבחר בשם האברכים לומר מילים אחדות לכבוד המעמד הגדול והנשגב הזה, בכבוד.

דברי הרב ישראל אדרי שליט"א מאברכי הכולל

ברשות מורנו ורבנו הרב מרדכי אליהו שליט"א, ברשות הרבנים אברכי הכולל מורי ורבותי, קהל גדול ונכבד. זכות גדולה נפלה בחלקנו אנו אברכי הכולל המסתופפים תחת כנפי הרב. בגמ' בשבת מובא שכל הרגיל בנר זוכה לבנים תלמידי חכמים, ומבאר הרש"י 'כי נר מצוה ותורה אור'. שם מדובר בנרות של מצוה, שבת וחנוכה. ונשאלת השאלה, מה שייך לומר בנר חנוכה כל הרגיל, שאין רגילות לומר שיש רגילות אלא על מצוות שהם תדירות כמו טלית ותפילין, תפלה, אבל מצוה שבאה פעם אחת בשנה מה שייך לומר רגיל. כדי להבין את העניין צריכים להבין מה היתה מלחמתם של היוונים נגד המכבים, היוונים רצו להשכיחם תורתך, לא רצו שילמדו תורה. מי לא ילמד תורה, אלו האברכים והרבנים, שלא ילמדו. וכן לא רצו שיקיימו את המצוות המעשיות, שבת, מילה, תורה, טהרת המשפחה, את זה רצו היוונים שלא יקיימו עם ישראל. לא רצו שילכו ויחדירו את קיום המצוות בקרב כלל ישראל. וזהו מה שאנו עושים ככולל תחת חסותו של מורנו ורבנו שליט"א, ועל כן הנני להודות למורנו ורבנו על שנפלה בחלקנו הזכות הגדולה להסתופף בצילו וללמוד ממורנו ורבנו את שיטת העיון בש"ס ובפוסקים, ראשונים ואחרונים. בפרט ידועה זהירותו של מורנו ורבנו בכל דברי הפוסקים האחרונים ובעיקר בדברי הגאון מוילנא, ובדברי הרב יוסף חיים בעל ה'בן איש חי', אשר כל קושיה וסתירה שכביכול קשה עליו, מורנו ורבנו מיישבה ומפרקה בטוב טעם. וכן זכו וזוכים האברכים לשמש את הרב בכל שבוע ושבוע בשימוש מעשי, בגדר גדול שימושה יותר מלימודה. אנחנו מאחלים למורנו ורבנו אריכות ימים ובריאות הגוף, ושימשיך להפיץ תורה בישראל ולהוסיף לומדי תורה בעם ישראל ולהוסיף תורה בכל חלקי העם. כמו כן אנו אברכי הכולל מודים לראש הכולל הרב הגאון הרב יוסף אליהו שליט"א אשר מנתב את מסלול הלימודים בשיטתו של הרב ועמד על המשמר שאברכי הכולל יוכלו להמשיך ולהתעלות ולהשתלם בכל חלק מחלקי השולחן ערוך, וכן מוסר את נפשו למען אברכי הכולל למען יוכלו להמשיך ולשמש בקודש.

